

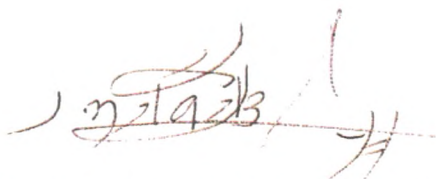
**Μελέτη Σκοπιμότητας για την αποκατάσταση, αξιοποίηση
και εγκατάσταση νέων χρήσεων σε κτήριο του Δήμου
Πάρου (πρώην κτήριο ΕΟΤ) στον κόλπο της Νάουσας**

Ομάδα έργου:
**«Σύνταξη μελέτης ανάδειξης
του αρχαιολογικού χώρου Κουκουναριές, Πάρου,
Φάση Β'»**

Οκτώβριος 2013

ΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΚΙΛΑΡΝΤΙ καθ. Αρχαιολόγος – Επίτιμος Έφορος Αρχαιοτήτων,
Διευθυντής Προγράμματος "ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΠΑΡΟΥ", Η εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία

ΣΤΕΛΙΟΣ ΛΕΚΑΚΗΣ, δρ. Αρχαιολόγος, Σύμβουλος Διαχείρισης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΖΑΝΝΗΣ ΑΛΚ. ΠΙΤΤΑΚΙΔΗΣ, Αρχιτέκτων Μηχανικός Msc Ε.Μ.Π.
ALTERA PARS architects+ associates

Περιεχόμενα

- Πολιτιστικός τουρισμός Πάρου: Εισαγωγικές παρατηρήσεις
- Γενικά χαρακτηριστικά & ιστορικό του κτηρίου του ΕΟΤ
- Παρούσα κατάσταση
- Πιθανή αξιοποίηση
- Ανάγκες περαιτέρω διερεύνησης κτηρίου
- Εναλλακτικά σενάρια τροποποίησης χώρων
- Παράρτημα: Ευρήματα και πιθανές ενότητες μουσειακής έκθεσης
- Φωτογραφίες
- Σχέδια

Πολιτιστικός τουρισμός Πάρου: Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η καίρια θέση της Πάρου στην διασταύρωση των θαλασσιών οδών στο κεντρικό Αιγαίο, η αξιόλογη τουριστική της ανάπτυξη και ο μεγάλος αριθμός σπουδαίων αρχαιολογικών ευρημάτων περί τον κόλπο της Νάουσας, επιβάλλουν την ανάδειξη της μέχρι σήμερα μοναδικής αλλά και ανεκμετάλλευτης πολιτιστικής κληρονομιάς, με στόχο τη διαμόρφωση διδακτικών προγραμμάτων και την ικανοποίηση των προϋποθέσεων του σήμερα διαφημιζόμενου τουρισμού πολιτιστικής ψυχαγωγίας.

Κατά την τελευταία 50ετία συσσωρεύτηκε στις αποθήκες των μουσείων τεράστιος αριθμός σπουδαίων αρχαιολογικών ευρημάτων, χαρακτηριζόμενων για την ιστορική και καλλιτεχνική τους σημασία, ενώ εκ παραλλήλου διενεργήθηκαν με τη στήριξη της πολιτείας πάμπολλες συστηματικές ανασκαφές, που ενώ απέφεραν πλούσιους καρπούς, απορρόφησαν τεράστια κεφάλαια, χωρίς να έχουν γίνει αντικείμενο προβολής και λελογισμένης τουριστικής 'εκμετάλλευσης'. Δυστυχώς, η χώρα μας δεν έτυχε της απαιτούμενης προσοχής στον τομέα της ανάδειξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, ούτε και κατόρθωσε να συντάξει ένα σαφές πρόγραμμα αναβάθμισης του τουρισμού της, με βάση τους σπουδαίους αρχαιολογικούς χώρους και τα μοναδικά μουσειακά ευρήματα, όπως παρατηρήθηκε σε γειτονικές χώρες, όπως φερ' ειπείν η Ιταλία, Ισπανία, Κροατία, Τουρκία.

Καθίσταται προφανές ότι η επιτυχία τέτοιων σχεδίων θα οδηγήσει στην καλύτερευση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος, στην αναθέρμανση της οικονομίας και σε ότι αφορά στον πολιτισμό, στην ικανοποιητική συντήρηση και ανάδειξη των αρχαίων μνημείων. Είναι επίσης σαφές ότι η μέχρι σήμερα πρακτική, περί μη οργανωμένης ένταξης των μνημείων σε προγράμματα τουρισμού, καθίσταται απρόσφορη και ασύμφορη, αφού δεν υπάρχει ανταποδοτικότητα, με αποτέλεσμα να μην εισπράττονται πόροι και τα μνημεία να παραμένουν ανενεργά και ερημωμένα.

Στην περίπτωση της Πάρου, η προοπτική αναβάθμισης του τουριστικού της προϊόντος, μέσα από την συστηματική ανάδειξη των ιστορικών της μνημείων εμφανίζεται ιδιαίτερος ευοίωνη, αφού το νησί βρίσκεται ήδη σε διαδρομή τουριστικής προτίμησης, ενώ οι πάμπολλοι αρχαιολογικοί της χώροι την έχουν καθιερώσει στη συνείδηση των επισκεπτών και της ακαδημαϊκής κοινότητας ως *'νησί τέχνης και πολιτισμού'*. Ωστόσο, σημειώνεται ότι πέρα από την παντελή έλλειψη προγραμμάτων ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, και την ανυπαρξία οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων, η τουριστική προσέλευση την τελευταία δεκαετία, παρουσιάζει μόνο ελαφρά αυξητική τάση, ενώ οι υποδομές του νησιού δεν έχουν τύχει αναβάθμισης.

Με βάση τα παραπάνω, προτείνεται η καθιέρωση δικτύου οργανωμένης τουριστικής περιήγησης με βάση τον κόλπο της Νάουσας, διάσημο πόλο έλξης και θέρετρο σταθερής προσέλευσης σημαντικού αριθμού επισκεπτών, που θα προτείνει την ιεραρχημένη χρήση των πολυάριθμων μνημείων της περιοχής, με σκοπό την ένταξη της Πάρου στο δίκτυο των πολιτιστικών προορισμών. Βασικό στοιχείο αυτού του δικτύου, θα είναι η δημιουργία ενός πολυχώρου πολιτισμού, έτσι όπως αρθρώνεται στη συνέχεια.

Πρόταση για τη δημιουργία Μουσείου Κουκουναριών Πάρου & Κέντρου Διακίνησης Επισκεπτών

Ιδιαίτερη σπουδαιότητα στην λειτουργία του παραπάνω άξονα τουρισμού και περιήγησης στην βόρεια Πάρο θα έχει η διαμόρφωση ειδικού κτηρίου, κατά προτίμηση στην είσοδο της Νάουσας, με διττή χρήση, δηλαδή την παρουσίαση των σπουδαίων ευρημάτων από τις ανασκαφές στις Κουκουναριές και τις γύρω θέσεις και τη διαχείριση της κίνησης των επισκεπτών.

Η δημιουργία Μουσείου Κουκουναριών Πάρου αποτελεί παλιά πρόταση για την τουριστική αναβάθμιση της Νάουσας. Στην δεκαετία του 1980 δεν κατορθώθηκε η υλοποίησή της, δυστυχώς για την οικονομία και τον τουρισμό της Πάρου, μολονότι υπήρχε η έγκριση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Η δημιουργία του μουσείου Κουκουναριών Πάρου, πέρα από τα πολιτιστικά προτερήματα και την τεράστια διαφήμιση που θα προσφέρει, θα αποφέρει και αξιόλογα οικονομικά έσοδα, βοηθώντας την τοπική οικονομία.

Επισημαίνεται ότι η δημιουργία του μουσείου, πέρα από το ότι θα αναδείξει ευρήματα αριστουργηματικού χαρακτήρα, που παραμένουν αναξιοποίητα σε αποθήκη του Μουσείου Πάρου, θα συμβάλει στον απαραίτητο εμπλουτισμό του σχεδιαζόμενου *Άξονα Τουρισμού και Περιήγησης*, (Άξονας Ι), αφού η διαχρονικότητα των ευρημάτων καλύπτει την τεράστια χρονική διαδρομή από την 5^η χιλ. π.Χ. μέχρι την Ρωμαϊκή περίοδο. Με την ένταξη του μουσείου θα προκύψουν αυτομάτως πολλαπλές τουριστικές επιλογές στις προτάσεις ξενάγησης που θα προσφέρονται για την περιοχή.

Από την άλλη, με το Κέντρο Διακίνησης Επισκεπτών θα επιτυγχάνεται η αποτελεσματική πληροφόρηση των νέων επισκεπτών επί των σχετικών πολιτιστικών πόρων και δρωμένων στην Πάρο.

Γενικά χαρακτηριστικά & ιστορικό του κτηρίου του ΕΟΤ

Στην είσοδο της Νάουσας, Νοτιοανατολικά, στις παρυφές του παραδοσιακού οικισμού (ΦΕΚ 594 Δ'/1978, ΦΕΚ 818 Δ'/ 1987, ΦΕΚ 463 Δ'/ 1990, ΦΕΚ 148 ΑΑΠ/ 2012), βρίσκεται ένα από τα κτήρια του Εθνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) στην περιοχή, κατασκευής δεκαετίας 1960, το οποίο λειτούργησε ως ξενώνας μέχρι τη δεκαετία του 1980. Εγκατελειμμένο πλέον το κτήριο ανήκει στον Δήμο Πάρου, έπειτα από παραχώρηση του από τον Ε.Ο.Τ. (βλ. Σχ.Τ.01)

Το κτήριο έχει συνολική επιφάνεια **432,65 M²** και αποτελείται από δυο τμήματα (Α) και (Β), που συνδέονται μεταξύ τους με ημιυπαίθριο χώρο. Η πρόσβαση στο κτίριο πραγματοποιείται από την επαρχιακή οδό Νάουσας – Παροικιάς διαμέσου του ημιυπαίθριου αυτού χώρου.

Το τμήμα (Α) διαρθρώνεται σε δύο στάθμες (στάθμη 3 και στάθμη 2, βλ. Σχ Α.01-Α.02). Η στάθμη 3 με επιφάνεια 272,38 M² βρίσκεται λίγο χαμηλότερα από τον δρόμο. Η στάθμη 2 ίδιας επιφάνειας με την στάθμη 3 βρίσκεται στο επίπεδο του αιγιαλού και σήμερα παραμένει αναξιοποίητη. Στα πλαίσια μεταγενέστερης μελέτης θα μπορούσε να διερευνηθεί η πιθανότητα αξιοποίησης του συνόλου ή τμήματος του χώρου αυτού.

Το τμήμα (Β) έχει μικτή επιφάνεια 160,27 M² και διαρθρώνεται σε τρεις στάθμες (στάθμη 3, στάθμη 2 και στάθμη 1, βλ. Σχ Α.01-Α.02-Α.03). Η στάθμη 3 που βρίσκεται λίγο χαμηλότερα από τον δρόμο έχει επιφάνεια 99,74 M², η στάθμη 2 40,51 M² και η στάθμη 1 στο επίπεδο του αιγιαλού 20,02 M². Στην στάθμη 2 υπάρχει και χώρος επιφάνειας 124,20 M² που σήμερα παραμένει αναξιοποίητος και είναι πιθανή η χρήση του κατόπιν μελέτης. Επιπλέον στην στάθμη 3 υπάρχει και βεράντα επιφάνειας 46,13 M².

Συνολικά το κτήριο θα μπορούσε να επαυξήσει την ωφέλιμη επιφάνεια του πέραν των 432,65 M² με την χρήση των χώρων που βρίσκονται στην στάθμη 2 έως και 396,58 M². Έτσι θα μπορούσε δυνητικά να έχει συνολική επιφάνεια 829,23 M² κατόπιν μελέτης που θα εξετάσει τόσο νομικά, όσο και τεχνικά ζητήματα για την αξιοποίηση των χώρων αυτών.

• Παρούσα κατάσταση

Το εγκατελειμμένο κτήριο του ΕΟΤ ήταν αντικείμενο έντονου προβληματισμού σχετικά με την πιθανή λειτουργία του. Το κόστος συντήρησης αλλά και οι αντικρουόμενες προτάσεις νέας χρήσης του δεν κατέστησαν δυνατή τη επανάχρησή του ως σήμερα, αν και το τελευταίο αποτελεί διαρκές ζητούμενο από την τοπική κοινωνία και τους δραστηριοποιούμενους στην περιοχή τουριστικούς και εμπορικούς φορείς.

Αποτέλεσμα της μακρόχρονης απουσίας χρήσης και της έλλειψης συντήρησης είναι και η σημερινή κατάστασή του. Από την αποτύπωση που διενεργήθηκε στο κτήριο από την ομάδα μελέτης του έργου των Κουκουναριών (Οκτώβριος 2013) και την μετέπειτα επεξεργασία των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν, διαπιστώνονται σοβαρά προβλήματα σχετικά με τη στατική επάρκεια αλλά και τον φέροντα οργανισμό του κτηρίου.

Συγκεκριμένα είναι εμφανείς οι βλάβες των εξωτερικών λίθινων τοιχοποιιών του κυρίως λόγω της εγκατάλειψης, όσο και άλλων πιθανών στατικών και δυναμικών καταπονήσεων στην πάροδο των ετών. Επίσης εμφανής είναι η φθορά των στοιχείων από οπλισμένο σκυρόδεμα κυρίως λόγω της έκθεσής τους στο θαλάσσιο περιβάλλον και της ποιότητας κατασκευής τους. Αντίστοιχες φθορές και βλάβες αντιμετωπίζουν τόσο τα ξύλινα εξωτερικά κουφώματα, καθώς και στοιχεία του εσωτερικού του κτηρίου.

- **Πιθανή αξιοποίηση**

Σκοπός του κτηρίου θα είναι να στεγάσει έναν πολυχώρο πολιτισμού, που θα εξιστορεί την ιστορία του λόφου των Κουκουναριών και την έρευνα σε αυτόν αλλά θα εκτείνεται και περαιτέρω στην ερμηνεία του ιστορικού και περιβαλλοντικού τοπίου του κόλπου της Νάουσας. Ο χώρος αυτός θα αποτελέσει έναν αυτοχρηματοδοτούμενο πυρήνα, που θα δύναται να συμβάλει στην οικονομική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής της Βορείας Πάρου με τη βιώσιμη εκμετάλλευση των πόρων της κα γνώμονα την ευαισθητοποίηση για την προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.

Η πρόταση αυτή, ανακύκλωσης του κτηρίου με γνώμονα πολιτιστικό και οικονομικά βιώσιμο θεωρείται η μοναδική βαρύνουσα, και από τα μέχρι τώρα δείγματα συζήτησής της με την δημοτική αρχή αλλά και με διάφορους φορείς της περιοχής φαίνεται να συμβιβάζει το ευρύ τόξο προτεινόμενων χρήσεων και εκμετάλλευσής του.

Συγκεκριμένα, το κτήριο του ΕΟΤ θα περιλαμβάνει τις εξής λειτουργίες:

1. Μουσείο & ερμηνευτικό κέντρο Κουκουναριών και κόλπου Νάουσας

Κομβικός χώρος στο κτήριο του ΕΟΤ θα είναι το μουσείο/ ερμηνευτικό κέντρο του αρχαιολογικού χώρου των Κουκουναριών και του περιβάλλοντος πολιτιστικού και φυσικού τοπίου του κόλπου της Νάουσας.

Στο χώρο αυτόν θα στεγάζονται κάποια από τα κορυφαία δείγματα των ανασκαφών του λόφου (βλ. **παράρτημα**) και κυρίως το υλικό ερμηνείας του χώρου και του ευρύτερου περιβάλλοντος του λόφου, το οποίο θα περιλαμβάνει: χάρτες, επεξηγηματικά πόστερ και μακέτες. Ο επισκέπτης θα έχει έτσι τη δυνατότητα να τοποθετηθεί στο χώρο που βρίσκεται, διαχρονικά –ενώ παράλληλα έχει ευθεία οπτική συσχέτιση- μαθαίνοντας για την ιστορικότητα του κόλπου της Νάουσας και τους πολιτιστικούς και φυσικούς του πόρους.

Ο χώρος αυτός επιφάνειας 190,00 Μ2, τοποθετείται στην στάθμη 3 του τμήματος (Α) (βλ. **Σχ. Α.01**) με την ενοποίηση των επιμέρους διαμερισμάτων του. Τμήμα του θα διατίθεται για περιοδικές εκθέσεις. Ο χώρος επωφελείται από την άμεση θέαση στον

κόλπο της Νάουσας¹. Επιπλέον, αν ο μη αξιοποιήσιμος χώρος (βλ. Σχ. Α.02) επιφάνειας 272,38 Μ2 στην στάθμη 2 του τμήματος (Α) κτηρίου είναι εντέλει αξιοποιήσιμος (δεδομένο που θα προκύψει από την αρχιτεκτονική μελέτη του) ειδικότερα προτείνεται να μετατραπεί σε αίθουσα πολυμέσων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων, χώρος που είναι προσβάσιμος από διαφορετική είσοδο σε σχέση με το μουσείο.

Φορέας διαχείρισης θα είναι το Υπουργείο Πολιτισμού, μέσω της αρμόδιας εφορείας αρχαιοτήτων και ο Δήμος Πάρου.

Στόχοι ίδρυσης του Μουσείου

- ο Κύριος στόχος θα είναι η προβολή της τεράστιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Πάρου, μέσα από τα πολυπληθή ευρήματα της ανασκαφής Κουκουναριών Πάρου, πολλά από τα οποία λογίζονται μοναδικά στον κόσμο της αρχαιολογίας του Αιγαίου (βλ. παράρτημα).
- ο Η ταυτόχρονη παρουσίαση ευρημάτων από την ευρύτερη περιοχή περί τον κόλπο της Νάουσας, με έμφαση σε μνημεία μαρμάρου, που σήμερα βρίσκονται αναξιοποίητα στο Μουσείο Πάρου.
- ο Η ανάδειξη της διαχρονικότητας της πολιτιστικής κληρονομιάς στην Πάρο από την Ύστερη Νεολιθική περίοδο (5^η χιλ. π.Χ.), μέχρι την Ρωμαϊκή περίοδο.
- ο Η ανάδειξη των ευρημάτων ώστε να καταστούν αντικείμενο μελέτης και ένταξης στην σύγχρονη πολιτιστική επιμόρφωση. Η πρωτοβουλία θα οδηγήσει στην ένταξη του μουσείου στην σημερινή πραγματικότητα του πολιτιστικού τουρισμού, με στόχο την οικονομική αναβάθμιση.
- ο Η ανάδειξη των ευρημάτων σε σχέση προς άλλες γνωστές αρχαιολογικές θέσεις της βόρειας Πάρου, που θα ενταχτούν εκ παραλλήλου στον υπό εκπόνηση Άξονα Ι (Άξονας Τουρισμού και Περιήγησης της Βόρειας Πάρου).
- ο Η προβολή σπουδαίων ιστορικών γεγονότων μέσα από την ανάδειξη των ευρημάτων της ανασκαφής Κουκουναριών Πάρου.
- ο Η σύνθεση και η καθιέρωση τουριστικών διαδρομών, δηλαδή αφηγηματικών 'σεναρίων' τεκμηριωμένου ιστορικού χαρακτήρα, που θα διευκολύνουν την διδακτική διαδικασία και την διαδικασία επίσκεψης των μνημείων υπό την καθοδήγηση εκπαιδευμένων ξεναγών.

2. Κέντρο Διακίνησης Επισκεπτών

Ένας χώρος στην στάθμη 3 του τμήματος (Α) του κτηρίου, που θα στεγάσει το μουσείο και τις δραστηριότητές του, προορίζεται για τη στέγαση του Κέντρου Διακίνησης Επισκεπτών. Το κέντρο αυτό προορίζεται για τον προσανατολισμό των επισκεπτών σχετικά με τις υπάρχουσες πολιτιστικές προοπτικές στον κόλπο της Νάουσας. Στο σημείο που θα στεγαστεί το κέντρο θα υπάρχουν τα απαραίτητα φυλλάδια και χάρτες αλλά και ευρύτερα η απαραίτητη ενημέρωση, μέσω των οποίων θα καθίσταται δυνατή η ίδια εξερεύνηση του κόλπου της Νάουσας και ευρύτερα της Βόρειας Πάρου. Παράλληλα, θα υφίσταται στον ίδιο χώρο γραφείο συντονισμού

¹ Δεδομένου ότι ο αείμνηστος Ντίνος Λεβέντης προώθησε με προσωπικό ενδιαφέρον την υλοποίηση της ανασκαφής, υπάρχει σκέψη να αφιερωθεί στη μνήμη του η κύρια αίθουσα του προτεινομένου μουσείου.

μαζικής διακίνησης επισκεπτών, το οποίο σε συνεργασία με εκπαιδευμένους ξεναγούς θα διαχειρίζεται σύνολα επίσκεψης στην περιοχή, σύμφωνα με προμελετημένες διαδρομές και σχετιζόμενες δραστηριότητες.

Το Κέντρο Διακίνησης Επισκεπτών θα είναι αυτοχρηματοδοτούμενο, παραμένοντας ανοικτό καθ' όλο το χρόνο. Στόχος εδώ δεν είναι η δημιουργία ενός απλού εντευκτηρίου, αλλά ενός χώρου που θα στεγάζει πολιτιστικές δράσεις, προσδίδοντας αξία, όλο τον χρόνο, στην εμπειρία της επίσκεψης στο νησί. Φορέας διαχείρισης θα είναι ο Δήμος Πάρου. Ο χώρος αυτός επιφάνειας 14,96 M2 τοποθετείται στην στάθμη 3 του τμήματος (Α) του κτηρίου, στο ίδιο επίπεδο με το μουσείο, σε οριοθετημένο όμως χώρο, χωρίς να επηρεάζεται από τη λειτουργία αυτού. Ο χώρος επωφελείται από την άμεση θέαση στον κόλπο της Νάουσας.

Φορέας διαχείρισης θα είναι ο Δήμος Πάρου.

3. Εστιατόριο/Καφενείο & Βιβλιοπωλείο/Πωλητήριο

Στο πλαίσιο της βιωσιμότητας του εγχειρήματος αλλά και της δημιουργίας ενός σύγχρονου, ζωντανού πλαισίου λειτουργίας του, προτείνεται η δημιουργία ενός πολυδύναμου-εμπορικού χώρου, που θα στεγάσει τις εξής δραστηριότητες:

1. Εστιατόριο/Καφενείο: Προτείνεται η λειτουργία ενός σύγχρονου χώρου που θα καλύπτει πολύπλευρα ανάγκες εστίασης. Έμφαση θα δίδεται στην τοπική κουζίνα με αναφορές στην παράδοση. Η λειτουργία του χώρου θα είναι καθόλο το έτος και φορέας διαχείρισης ο Δήμος Πάρου.
2. Βιβλιοπωλείο/Πωλητήριο: Στον ίδιο χώρο, και σε αλληλεπίδραση με τον παραπάνω χώρο, προτείνεται η δημιουργία ενός καλαίσθητου βιβλιοπωλείου και πωλητηρίου αγροτικών προϊόντων και ειδών εγχώριας τέχνης και τεχνικής, που θα συμπληρώνει την εμπορική δραστηριότητα, του χώρου, προς όφελος της ίδιας της λειτουργίας. Η λειτουργία του χώρου θα είναι, επίσης, καθόλο το έτος και φορέας διαχείρισης ο Δήμος Πάρου.

Οι δραστηριότητες αυτές θα στεγαστούν σε χώρο, επιφάνειας 99,74 M2 και τοποθετούνται στην στάθμη 3 του τμήματος (Β) του κτηρίου και θα επωφεληθούν από την ύπαρξη βεράντας (46,13 M2) με άμεση θέα στον κόλπο της Νάουσας. (βλ. Σχ.Α.01) Επίσης υπάρχει η δυνατότητα επέκτασης του εξωτερικού χώρου με την δημιουργία κατασκευής στην στάθμη 1 (επιφάνεια αιγιάλου) επιφάνειας τουλάχιστον 100,00 M2. (βλ. Σχ.Α.03) Επιπλέον αν κριθεί αξιοποιήσιμος στην στάθμη 2 ο χώρος επιφάνειας 124,20 M2, μπορεί να επαυξήσει την επιφάνεια και να ενισχύσει την λειτουργία των παραπάνω δραστηριοτήτων και χρήσεων. (βλ. Σχ.Α.02)

4. Κέντρο μελετών πολιτιστικών πόρων Βόρειας Πάρου

Επιπλέον, απαραίτητη κρίνεται η δημιουργία ενός κέντρου μελετών, βάση για τη μελέτη του πολυποίκιλου μωσαικού των ιστορικών περιόδων, τα κατάλοιπα των οποίων είναι εγκατεστημένα στον κόλπο της Νάουσας, αλλά και του ιδιαίτερου φυσικού περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων που φιλοξενεί. Ο χώρος αυτός θα στεγάζει:

1. Τις ερευνητικές εγκαταστάσεις του κέντρου, οι οποίες συνίστανται στη βιβλιοθήκη του κέντρου και στον κεντρικό, ψηφιακό κόμβο, όπου θα εναποτίθενται συγγράματα και υλικό, σχετιζόμενα με την ιστορία και το περιβάλλον της περιοχής.
2. Έναν ξενώνα με δυο κλίνες για τη φιλοξενία των εκάστοτε ερευνητών. Η λειτουργία του ξενώνα θα είναι συνεχής καθόλο το έτος και θα ακολουθεί το καθεστώς της λειτουργίας του «Σπιτιού της Λογοτεχνίας» στις Λεύκες της Πάρου (διαμονή με συμβολικό αντίτιμο για την κάλυψη των εξόδων και διαχείριση από τον Δήμο Πάρου).

Ο χώρος αυτός επιφάνειας 40,51 M2 τοποθετείται στην στάθμη 2 του τμήματος (B) του κτηρίου (βλ. Σχ. Α.02) κάτω από το εστιατόριο – βιβλιοπωλείο και διαθέτει ανεξάρτητη είσοδο και βεράντα.

5. Αποθηκευτικός χώρος

Τέλος, απαραίτητη λογίζεται η ύπαρξη ενός αποθηκευτικού χώρου, όπου θα φυλάσσονται εργαλεία και υλικό του μουσείου αλλά και στοιχεία απαραίτητα για τη λειτουργία των κέντρων διακίνησης και έρευνας. Οριοθετημένος χώρος μπορεί να λειτουργήσει και ως αποθηκευτικός για τις ανάγκες του εστιατορίου/καφενείου.

Ο χώρος αυτός επιφάνειας 20,02 M2 τοποθετείται στην στάθμη 1 του τμήματος (B) του κτηρίου με ανεξάρτητη είσοδο.

• Ανάγκες περαιτέρω διερεύνησης κτηρίου

Μέσω της προκαταρκτικής αυτής προσέγγισης του κτηρίου και πέρα από το όραμα αξιοποίησης του, στοιχειοθετούνται παράλληλα και οι απαραίτητες ενέργειες και μελέτες που θα πρέπει να πραγματοποιηθούν για την εφαρμογή του παραπάνω αναφερομένου οράματος. Συγκεκριμένα:

1. Αναζήτηση περαιτέρω αρχειακού υλικού λειτουργίας του χώρου.
2. Διασαφήνιση των ορίων του οικοπέδου και στοιχείων σχετικά με την παρααχώρησή του στον Δήμο Πάρου.
3. Περαιτέρω έρευνα αντιλήψεων σχετικά με το κτήριο από την τοπική κοινωνία και διάφορες ομάδες ενδιαφέροντος.
4. Μελέτες σε στάδιο οριστικής μελέτης, ώστε να είναι δυνατή η έγκριση από τους αρμόδιους φορείς, Πολεοδομία, ΥΠ.ΠΟ, κλπ.
 - (a) Αρχιτεκτονική μελέτη (Αρχιτεκτονική και τοπογραφική αποτύπωση, εκπόνηση πρότασης, κατάρτιση φακέλων για υποβολή στις αρμόδιες υπηρεσίες, σύνταξη προϋπολογισμού.
 - (b) Στατική μελέτη (Αποτύπωση στατικού φορέα, διάγνωση φθορών και βλαβών, μελέτη επεμβάσεων αποκατάστασης).
 - (c) Ηλεκτρομηχανολογικές μελέτες (Σύνταξη των απαραίτητων μελετών, ύδρευσης, αποχέτευσης, θέρμανσης/ κλιματισμού, πυροπροστασία, κλπ όπως θα προκύψουν από την αρχιτεκτονική μελέτη).
 - (d) Μουσειολογική – μουσειογραφική πρόταση.

5. Αναζήτηση χρηματοδότησης από πόρους ΕΣΠΑ ή άλλους ευρωπαϊκούς πόρους για την εφαρμογή των παραπάνω.

- **Εναλλακτικά σενάρια τροποποίησης χώρων**

Επιπλέον, η μελέτη αυτή πέρα από την εξέταση του κτηρίου του ΕΟΤ και των δυνατοτήτων τις οποίες προσφέρει, υφίσταται και ως μελέτη κάλυψης των υπαρχουσών αναγκών σχετικά με την ερμηνεία των Κουκουναριών και των υπολοίπων αρχαιολογικών θέσεων της Νάουσας αλλά και εξυπηρέτησης των επισκεπτών της περιοχής, με πολιτιστικό ενδιαφέρον.

Επομένως, περιγράφει ανάγκες στέγασης απαραίτητων λειτουργιών που θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν και σε άλλα σημεία της Νάουσας (με την πρόβλεψη των απαραίτητων τετραγωνικών μέτρων), σε ένα ή περισσότερα κτήρια, με στόχο την υποβοήθηση της ερμηνείας του πολιτιστικού τοπίου της περιοχής αλλά και την υποστήριξη και διαχείριση του πολιτιστικού τουρισμού της.

Παράρτημα: Ευρήματα και πιθανές ενότητες μουσειακής έκθεσης

Το παράρτημα παρουσιάζει τον τρόπο παρουσίασης κάποιων από τα σημαντικά ευρήματα που θα φιλοξενηθούν στο χώρο του Μουσείου των Κουκουναριών καθώς και πιθανές ενότητες της μουσειακής έκθεσης.

Η παρουσίαση των ευρημάτων θα γίνει σε οριζόντια στρωματογραφική διάταξη από την Ύστερη Νεολιθική περίοδο (5^η χιλ. π.Χ. μέχρι την Ρωμαϊκή περίοδο, δηλαδή κατά περίοδο και σύμφωνα με τα ευρήματα που την αντιπροσωπεύουν, όπως αυτή κατεγράφη από την ανασκαφική διαδικασία. Επειδή συγκεκριμένα ευρήματα βοηθούν στην ανασύσταση των ιστορικών γεγονότων που επηρέασαν την τύχη των μνημείων, προτείνεται η έμφαση στην προβολή συγκεκριμένων ενοτήτων που έχουν εκπαιδευτικό χαρακτήρα και συμβάλλουν στον εντυπωσιασμό του επισκέπτη. Φερ' ειπείν, προτείνεται η παρουσίαση ενοτήτων για την καταστροφή του ηγεμονικού μυκηναϊκού συγκροτήματος (12^{ος} αι. π.Χ.), και στην παρουσίαση του διατηρηθέντος σκελετικού υλικού ανθρώπων και ζώων, ιδιαιτέρως αλόγων, που βοηθούν στην ανασύσταση των τελευταίων ωρών πριν την καταστροφή των Κουκουναριών, στην παρουσίαση πτυχών του τρόπου διαβίωσης στον γεωμετρικό οικισμό (8^{ος} αι. π.Χ.), στην μορφή του αρχαϊκού οικισμού κατά την διάρκεια της ζωής του Αρχιλόχου (πρώιμος 7^{ος} αι. π.Χ.) και τέλος, στην σημασία του ναού της Αθηνάς και στην πολυμορφία των αφιερωμάτων (πρώιμος 7^{ος} αι. π.Χ.). Ας σημειωθεί ότι ο συνδυασμός των πληροφοριών που προέρχονται από μουσειακά ευρήματα σε σχέση προς άλλες αρχαιολογικές θέσεις ή μνημεία της Πάρου, θα καταστήσει δυνατή την διαμόρφωση αριθμού διαδρομών που θα βοηθούν τον περιηγητή στην επίσκεψη πολλών θέσεων, πέρα από το μουσείο που θα προσφέρει το κύριο κέντρισμα.

Ενότητες

Εισαγωγικά έκθεσης. Εισαγωγικά ανασκαφής και επιφανειακών ερευνών. Συντελεστές, χορηγοί ανασκαφών. Συντελεστές, χορηγοί μουσειακής έκθεσης.

Χάρτης με αρχαιολογικές θέσεις. Μακέτες τριών φάσεων ανασκαφής Κουκουναριών (Μυκηναϊκή ΙΙΙΓ, Πρωτογεωμετρική-Γεωμετρική, Πρώιμη Αρχαϊκή).

Ύστερη Νεολιθική Ι και ΙΙ (5^η-4^η χιλ. π.Χ.)

Αγγεία και όστρακα, λίθινα εργαλεία, οψιανοί

Μαρμάρινο περίαπτο (φυλακτό), με μορφή καθιστής γυνακείας μορφής

Εποπτικό υλικό, φωτογραφίες, σχέδια

Πρωτοκυκλαδική ΙΙ περίοδος (περί το 2800-2300 π.Χ.)

Αγγεία, όστρακα, λίθινα εργαλεία, οψιανοί

Μαρμάρινα ειδώλια ισταμένων μορφών, του τύπου Κέρου-Σύρου, κ.α.

Εποπτικό υλικό, φωτογραφίες, σχέδια

Μυκηναϊκή Μέση ΙΙΙΓ περίοδος (περί το 1200-1150 π.Χ π.Χ.)

Μεγάλος αριθμός γραπτών αγγείων, σκύφοι κύλικες ζωγραφιστός κρατήρας, άλλα σχήματα όστρακα, πίθοι με κυκλικά καλύμματα από σχιστόλιθο

Αντικείμενα από μάρμαρο και στεατίτη- σφονδύλια, κουμπιά

Αντικείμενα από ελεφαντοστό

Αντικείμενα από ημιπολύτιμο λίθο

Χάλκινα όπλα και εργαλεία

Αντικείμενα από πηλό -σφονδύλια κ.α.

Ασάμινθος

Θραύσματα επιχρίσματος

Ογκώδη λίθινα

Σκελετικό υλικό, ταφή γυναίκας, ταφή Σπηλαίου, ανθρώπινοι σκελετοί, σκελετοί αλόγων και άλλων ζώων

Εποπτικό υλικό, φωτογραφίες, χάρτες

Μυκηναϊκή Ύστερη ΙΙΙΓ ή Περίοδος 'Μετά την Καταστροφή' (περί το 1150-1125 π.Χ.)

Μελαμβαφείς σκύφοι, όστρακα

Τετράγωνο D4: Πλακόστρωση με τριποδική χύτρα

Υπομυκηναϊκή περίοδος (περί το 1125- 1050 π.Χ.)

Όστρακα, λήκυθος

Πρωτογεωμετρική περίοδος (περί το 1050- 900 π.Χ.)

Όστρακα, πρώιμης, μέσης και ύστερης περιόδου

Ευρήματα πυράς, μεγάλος κρατήρας, επώμιος αμφορέας, κρατηρίσκοι, όστρακα τετραγώνου E2

Κιβωτιόσχημος παιδικός τάφος, μόνωτο κύπελλο

Όστρακα Υπο-πρωτογεωμετρικής περιόδου

Γεωμετρική περίοδος (900-700 π.Χ.)

Περιεχόμενο οικίας L: οινοχόη, κάνθαρος, σκύφοι

Περιεχόμενο οικίας E: όστρακα, αγνύθες

Περιεχόμενο οικίας F: αγγεία εστίας

Οικία B: θραύσμα στρωτήρα, υφαντική αγνύθα

Οικία P: ομάδα αγγείων

Μέγαρο C: όστρακα, θραύσμα αρχαϊκού πιθαμφορέα

Γένεση Πόλης

Εποπτικό υλικό, φωτογραφίες, σχέδια

Πρώιμη Αρχαϊκή περίοδος (700-650 π.Χ.)

Κεραμική από το οικιστικό περιβάλλον:

Αγγεία χρονολογούμενα περί το 700 π.Χ. : σκύφος, θραύσματα

Αγγεία πρώτου μισού του 7^{ου} αι. π.Χ.: 'Μηλιακά' αγγεία

Μεταλλικά αντικείμενα : σιδερένιος οβελός

Πρώιμο πρυτανείο: Αγγεία, όστρακα, ανάγλυφο πλακίδιο, πήλινα σφραγίσματα

Ιερό Αθηνάς, Ναός, Τέμενος: ενεπίγραφα όστρακα, αιχμή βέλους

Συρρίκνωση δύναμης μονάρχη ή αρχηγού, συμβούλιο ευγενών, Ναός Αθηνάς, Γένεση της Πόλης

Αποθέτης ιερού Αθηνάς: κεραμικά ευρήματα, αγγεία, ειδώλια, λύχνοι, μικρογραφικά αγγεία. Αφιερώματα μακράς διαδρομής, από την μυκηναϊκή ΙΙΙΓ (12^{ος} αι. π.Χ.) έως την ελληνιστική περίοδο (3^{ος} αι. π.Χ.). Διαχρονικότητα λατρείας.

Ερείπια μυκηναϊκής φάσης, αγγεία, κεραμική, κ.α., υπό το τέμενος του ναού της Αθηνάς

Εποπτικό υλικό, φωτογραφίες, σχέδια

Ευρήματα από αρχαίες θέσεις της Βόρειας Πάρου

Κεραμική, αγγεία και λοιπα ευρήματα από τους παρακάτω οικισμούς: Δέτης, Λειβαδερά, Σκλαβούνα, Σαρακίνα, ν.Οικονόμου, Καργαδούρα, Φιλίζι.

Μαρμάρινα μνημεία από θέσεις περί τον κόλπο της Νάουσας

Αποτμήματα μνημείων, επιγραφές, αγάλματα από τον 5^ο αι. π.Χ. μέχρι την Μεταβυζαντινή περίοδο.

- Φωτογραφίες

Εικ. 1 Γενική άποψη του κτηρίου από Δ.

Εικ. 2 Άποψη του κτηρίου από ΝΔ στο επίπεδο του δρόμου.

Εικ. 3 Άποψη του ημιυπαίθριου χώρου της εισόδου του κτηρίου.

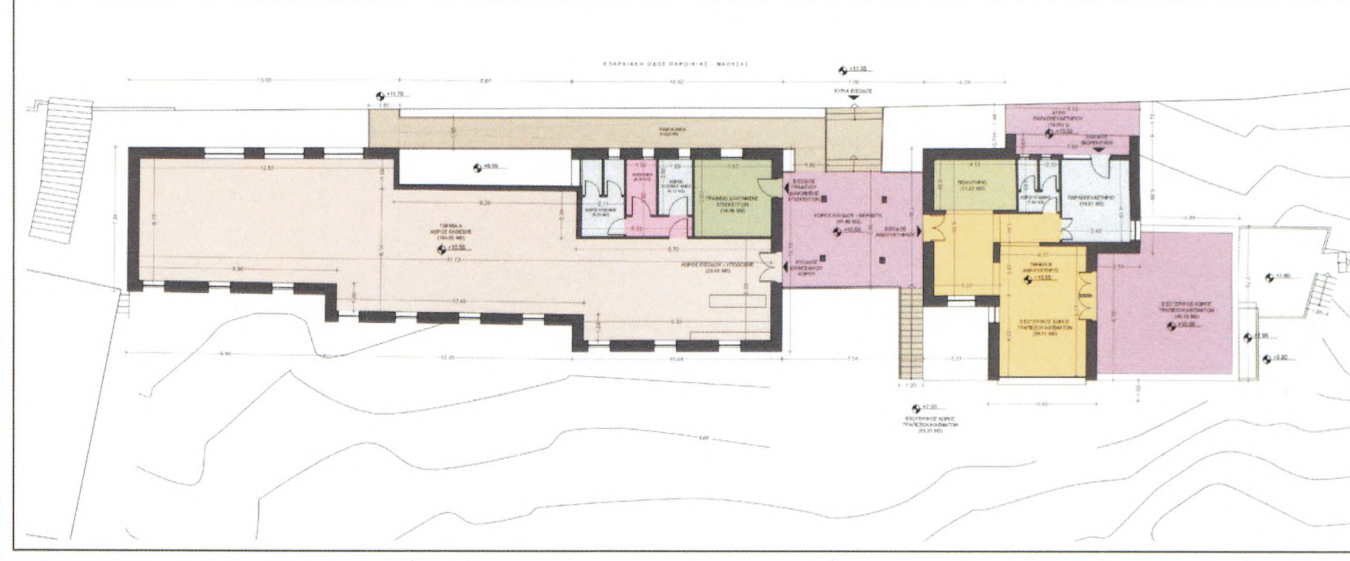

Εικ. 4 Άποψη του κτηρίου από Α. Διακρίνονται οι εμφανείς βλάβες στην τοιχοποιία.

• Σχέδια

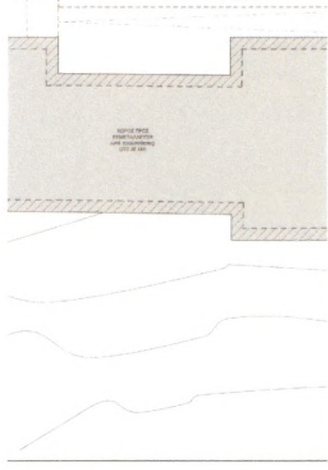
ΚΟΛΠ
ΝΑΟΥ:

Σχ. Τ.01 Γενικό τοπογραφικό του

Σχ. Α.01 Κάτοψη στάθμης 3.

Σχ. Α.02 Κάτοψη στάθμης 2.

Σχ. Α.03 Κάτοψη στάθμης 1.

